

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SKÝRSLA

UM

MÖÐRUVALLASKÓLANN

FYRIR

SKÓLAÁRIÐ 1889—1890.

REYKJAVÍK.
ÍSAFOLDARPRENTSMÍÐJA.
1890.

Á skólaári þessu voru 25 lærisveinar á skólanum, og var þeim eptir miðsvetrarprófið í Janúarmánuði raðað þannig:

EFRI BEKKUR.

1. Jón Sigvaldason.
2. Magnús Jónsson.
3. Sigurður Björnsson.
4. Kristján Júlíus Blöndal.
5. Jón Jónsson.

NEÐRI BEKKUR.

1. Stefán Halldór Eiríksson (f. $^{17}/_4$ 1872 á Krossi í Ljósavatnsskarði), sonur Eiríks bónda Halldórssonar á Blöndudalshólum í Húnavatnssýslu. (Nýsveinn).
2. Skafti Jóhannsson (f. $^{28}/_7$ 1867 að Laufási í Þingeyjarsýslu), sonur Jóhanns bónda Bessasonar á Skarði í Fnjóskadalshólum. (Nýsveinn).
3. Halldór Vilhjálmsson.
4. Jón Sigurðsson (f. $^{7}/_9$ 1866 á Hólalandi í Borgarfirði í Norður-Múlasýslu), sonur Sigurðar Sigurðssonar, fyrrum bónda á Hólalandi. (Nýsveinn).
5. Sigfús Björnsson (f. $^{22}/_2$ á Grenjaðarstað) frá Reykjahlíð, sonur Björns heitins Magnússonar á Granastöðum í Köldukinn. (Nýsveinn).
6. Jón Kristinsson (f. $^{10}/_{11}$ 1866 á Yztabæ í Hrísey), son-

- ur Kristins bónda Stefánssonar á Yztabæ í Hrísey. (Nýsveinn).
7. Guðmundur Loftsson (f. $11/3$ 1871 á Staðarhóli í Siglufirði) frá Arnarnesi í Eyjafirði, sonur Lofts heitins Bjarnasonar á Staðarhóli. (Nýsveinn).
 8. Björn Sigurðarson (f. $19/3$ 1871 á Litlu Ásgeirsá í Húnavatnssýslu), sonur Sigurðar bónda Bárðarsonar á Gröf í Viðidal. (Nýsveinn).
 9. Jóhann Pálsson (f. $15/2$ 1872 að Fornhaga í Hörgárdal), sonur Páls bónda Jóhannssonar í Fornhaga. (Nýsveinn).
 10. Davíð Jónsson (f. $12/9$ 1872 að Litla Hamri í Eyjafirði), sonur Jóns bónda Davíðssonar á Hvassafelli í Eyjafirði. (Nýsveinn).
 11. Gísli Gestsson.
 12. Sigfús Sigfússon (f. $14/10$ 1856 að Miðhúsum í Norður Múlasýslu) frá Úlfstöðum í Loðmundarfirði, sonur Sigfúsar heitins Oddssonar bónda á Miðhúsum. (Nýsveinn).
 13. Kristján Helgi Benjamínsson (f. $24/10$ 1866 á Ytri Tjörnum í Eyjafirði) frá Hóli á Staðarbyggð í Eyjafirði, sonur Benjamíns heitins Flóventsonar bónda á Ytri Tjörnum. (Nýsveinn).
 14. Tryggvi Konráðsson (f. $24/11$ 1873 að Baldursheimi í Eyjafirði), sonur Konráðs bónda Konráðssonar á Bragholti í Eyjafjarðarsýslu. (Nýsveinn).
 15. Jóhann Sigurðsson (f. $21/10$ 1874 að Selá í Eyjafirði), sonur Sigurðar bónda Jóhannssonar á Selá. (Nýsveinn).
 16. Ólafur Björnsson (f. $14/2$ 1864 að Finnstungu í Húnavatnssýslu) frá Brún í Svartárdal, sonur Björns heitins Ólafssonar bónda í Finnstungu. (Nýsveinn).
 17. Árni Jónsson (f. $21/9$ 1871 að Skriðu í Hörgárdal), sonur Jóns bónda Jónssonar í Skriðu. (Nýsveinn).

18. Geirlaugur Árnason.
 19. Jóhann Árnason (f. $30\frac{1}{5}$ 1867 að Nýlendu á Höfða-
 strönd), sonur Árna heitins Árnasonar bónda á Hvamm-
 koti í Skagafjarðarsýslu. (Nýsveinn).
 20. Sigurpáll Sigurðson (f. $13\frac{1}{6}$ 1873 að Selá í Eyjafirði),
 bróðir nr. 15. (Nýsveinn).

KENNSLUSTUNDIR.

Íslenzka	var kennd í Efri bekk 4 stundir í viku			
—	— - - Neðri bekk 4	— - —	=	8 st.
Danska	— - - Efri bekk 4			
—	— - - Neðri bekk 5	— - —	=	9 —
Enska	— - - Efri bekk 5			
—	— - - Neðri bekk 5	— - —	=	10 —
Saga	— - - Efri bekk 3			
—	— - - Neðri bekk 3	— - —	=	6 —
Landafræði	— - - Efri bekk 2			
—	— - - Neðri bekk 3	— - —	=	5 —
Náttúrufræði	— - - Efri bekk 6			
—	— - - Neðri bekk 6	— - —	=	12 —
Stærðafræði	— - - Efri bekk 5			
—	— - - Neðri bekk 4	— - —	=	9 —
Söngfræði	— - - Efri bekk 2			
—	— - - Neðri bekk 2	— - —	=	4 —
Leikfimi	— - - Efri bekk 1			
—	— - - Neðri bekk 1	— - —	=	2 —
			Samtals	65 st.

J. A. Hjaltalín kenndi:

Íslenzku 8 st.

Ensku 10 —

Sögu 3 — = 21 stund

Halldór Briem kenndi:

Stærðfræði	9 st.
Dönsku	9 —
Sögu	3 —
Söngfræði	4 — = 25 stundir

Stefán Stefánsson kenndi:

Náttúrufræði	12 st.
Landafræði	5 —
Leikfimi	2 — = 19 stundir

YFIRLIT YFIR ÞAD, SEM LESIÐ VAR.

Í Íslenzku var í Neðri bekk lesið fyrir um hinar almennustu málfræðishugmyndir og sjerstaklega um íslenska mállýsingu. Í Wimmers Oldnordisk Læsebog var lesið frá bls. 1—26. Í Efri bekk var lesið í Wimmers Oldnordisk Læsebog frá bls. 34—45 og 108—135. Mállýsingin var lesin upp aptur. Lærisveinar lásu bókmenntasögu Íslands aptur að 1400 eptir fyrirlestrum. Ritgjörðir voru gjörðar einu sinni í viku í báðum bekkjunum.

Í Dönsku var lesið í Neðri bekk Hjorts Börneven, anden Del, hér og hvar; enn fremur var lauslega farið yfir Fjörutíu æfingar í Dönsku eptir Þ. Egilsson. Piltar í þeim bekk gjörðu einn stýl á viku. Í Efri bekk var lesinn Hjorts Börneven, anden Del, hér og hvar. Piltar í þeim bekk gjörðu einn stýl eða ritgjörð á viku.

Í Ensku var lesið í Neðri bekk Ensk lestrarbók eptir Jón A. Hjaltalín. Í Efri bekk var lesið í Nelson's Royal readers, nr. V. frá bls. 1—122. Skriflegar æfingar voru tvisvar og prisvar í viku í báðum bekkjum, og

í flestum kennslutímum voru lærsveinar æfðir í að tala Ensku, og skilja, þegar hún var töluð.

Í Sögu var í Neðri bekk lesið Stutt yfirlit yfir löggjöf og landstjórn Ísland, eins og hún er nú, eptir Jón A. Hjaltalín, og Ágrip af sögu Íslands eptir Þorkel Bjarnason. Í Efri bekk var lesið Ágrip af maunkynssögunni eptir Pál Melsted.

Í Landafræði var lesið í Neðri bekk Lýsing Íslands eptir Þorvald Thoroddsen og E. Löffler's Lærebog i Geografien aptur á bls. 97. Við námið höfðu lærisveinar Íslands uppdrátt hinn minni og Debes Schulatlas für die mittleren Unterrichtsstufen. Í Efri bekk var lesið E. Löfflers Lærebog i Geografien frá bls. 76 og út, og höfðu lærisveinar Skoleatlas II. af G. Hveisel. Enn fremur höfðu lærisveinar í báðum bekkjum Roms Geografiske Billeder. Við kennsluna var hafður korthnöttur (globus) eptir Weiland og Kettler, jarðgönguvél (tellurium), er sýnir gang jarðarinnar kringum sólina og gang tunglsins kringum jörðina, stórt veggkort yfir Európu úr E. v. Sydow's physischer Wand-Atlas, Íslands uppdrátt hinn meiri og H. Leutemann Völkertypen, 6 stórar veggmyndir af Eskimóum, Kínverjum, Hindúum, Negrum og Australíumönnum, ásamt helztu búshlutum þeirra, vopnum o. s. frv.

Í Náttúrufræði var lesið í Neðri bekk Eðli og heilbrigði mannlegs líkama eptir Jónas Jónassen, með allmiklum viðaukum, V. A. Poulsen's Lærebog i Botanik og jafnframt henni stutt yfirlit yfir gróðrarríki Íslands eptir fyrirlesturum. Til skýringar voru sýndar margar myndir, fjöldi útlendra planta og hávaðinn af íslenskum blómgresum og æðri blómleysingjum. Enn fremur var lesið fyrir um nokkur helztu grundvallaratriði eðlisfræðinnar. Í Efri bekk var lesið Chr. Fr. Lüt-

- ken's Lærebog í Zoologien nr. 2 og Jarðfræði eptir Þorvald Thoroddsen. Öll þau dýr, sem til eru á safni skólans, voru iðulega sýnd, sömuleiðis sýnis-horn af flestum þeim steintegundum, sem nefndar eru í bókinni. Allmikið af veggmyndum bæði dýrafræðislegum og jarðfræðislegum var einnig sýnt í tímunum og fjöldinn allur af smærri myndum, svo sem dýramyndir Brehm's og binar frægu spendýramyndir eptir Specht.
- Í Stærðfræði var lesið í Neðri bekk reikningur með heilum tölum, almenn brot, tugabrot, allar tegundir þríliðu (bein, öflug og samsett) og fjelagsreikningur. Reikningsbók Eiríks Briems var höfð við kennsluna. Enn fremur var lesin Kennslubók Halldórs Briems í flatarmálsfræði aptur að 65. gr., bls. 43. Í Efri bekk var endurlesið: brot, allar tegundir þríliðu, fjelagsreikningur og prósentureikningur; síðan var lesinn renturentureikningur og blöndunarreikningur. Reikningsbók Eiríks Briems var höfð við kennsluna. Í rúm-málsfræði var lesin Kennslubók Halldórs Briems í flatamálsfræði, einnig aðalatriði þykkvamálsfræðinnar og kúbíkrót eptir fyrirlesturum.
- Í Söngfræði var lesin í Neðri bekk Söngfræði eptir Björn Kristjánsson aptur að moll-tónstigum. Í Efri bekk var lesinn Söngfræði eptir Björn Kristjánsson. Söngæfingar voru hafðar í báðum bekkjum einu sinni í viku eftir Söngheptum Jónasar Helgasonar.

BÓKASAFN SKÓLANS.

GEFNAR BÆKUR.

Frá Prófessor *Eug. Warming*:

Strömfelt (H. F. G.). Om Algevegetationen ved Islands Kuster. Göteborg 1886.

KEYPTAR BÆKUR.

- Aarbøger for nordisk Oldkyndighed 1888. Kh. 1889.
- Arkiv for nordisk Filologi. V. Lund. 1888 89.
- Balg (G. H.). Glossary of the Gothic language I. Mayville. 1887.
- Bary (A. de). Vergleichende Morphologie und Biologie der Pilze. Leipzig 1884.
- Bell (A. M.). The world English. New York.
- Bricka (C. F.). Dansk biografisk Lexicon XV—XXII. Kh. 1888—89.
- Bryce (James). The American Commonwealth. 3. bdi. Lond. 1888.
- Debes (E.). Zeichen Atlas.
- Featherman (A.). Social history of the races of mankind. I, III. Lond. 1885—89.
- Goebel (K.). Grundzüge der Systematik und speciellen Pflanzenmorphologie. Leipzig 1882.
- Gregersen (H. G.). De apokryfiske Evangelier til det Ny Testamente. Odense 1886.
- Haberlandt (G.). Physiologische Pflanzenanatomie. Leipzig 1884.
- Hoole (H.). The science and art of training. Lond. 1888.
- Hunter (R.). Encyclopaedic Dictionary. XIII, XIV. Lond. 1888.
- Icelandic Sagas and other historical documents. 2. bdi. Lond. 1887.
- Lovsamling for Island. XX. Kh. 1887.
- Islandske Annaler indtil 1578. Chr. 1888.
- Kjærbølling (N.). Skandinaviens Fugle. 1—22. h. Kh. 1873 - 79.
- La Cour (P.). Historisk Matematik. Kh. 1888.
- Leutemann (H.). Völkertypen.

- Maccoll (L.). The story of Iceland. Lond. 1887.
- Müller (H.). Alpenblumen. Leipzig 1881.
- Fertilisation of flowers. Translated by D'Arcy
W. Thompson. London 1883.
- Norges gamle Love indtil 1387. IV. Chr. 1887.
- Onckens Allgemeine Geschichte. CLI—CIVIL. Berlin
1888—89.
- Relief Kort over Paris.
- Sálmabók til kirkju og heimasöngs. Rvk. 1886.
- Strasburger (E.). Das kleine botanische Practicum. Jena
1884.
- Sydow (E. v.). Methodischer Wandatlas nr. 2. Gotha.
1888.
- Thomsen (Th.). Lærebog i uorganisk Kemi. 3je Udgave.
Kh. 1885.
- Vigfússon (G.) and Powell (F.). Grimm Centenary, Sig-
fred-Arminius and other papers. Oxford.
1886.

BÓKASAFN LÆRISVEINA

Næstliðinn vetur kom lærisveinum Möðruvallaskólans saman um að leggja niður lestrarfjelag það, er þeir höfðu haft nokkur undanfærin ár hér við skólann. Og er talað var um, hvað gera skyldi við bækurnar, var það afraðið, að bækurnar yrði seldar og verðið fyrir þær skyldi verða stofnfé til styrktarsjóðs lærisveinum á Möðruvallaskólanum. Þetta fé varð 170 kr. Á sumardaginn fyrsta var haldin blutavelta (Tombola) til styrktar sjóðnum, og fengust með því rúmar 170 kr. Hinn sama dag lögðu kennarar og lærisveinar skólans og 4 utanskólamenn nokkrar gjafir til sjóðsins, svo hann varð allur 439 kr. 72 a., og var

það fé sett á vöxtu. Hinn sama dag var samþykkt stofnunar­skrá sjóðsins, og er hún á þessa leið:

STOFNUNARSKRÁ NEMENDASJÓÐS MÖÐRUVALLASKÓLA.

1. gr.

Sjóðurinn heitir: »Nemendasjóður Möðruvallaskóla«.

2. gr.

Sjóður þessi er ætlaður til styrktar reglulegum nemendum á Möðruvallaskólanum.

3. gr.

Hver kennari við skólann skal á ári hverju leggja til sjóðsins 5 kr. að minnsta kosti, og hver lærisveinn ekki minna en 1 kr.

4. gr.

Skólastjóri og kennarar skólans skulu vera umsjónarmenn sjóðsins.

5. gr.

Umsjónarmenn skulu taka við öllum tillögum og gjöfum til sjóðsins, svo skólalærisveina sem utanskólumanna og leggja þau til ávaxta við innstæðu, jafnótt og þau koma inn.

6. gr.

Bók skulu umsjónarmenn halda yfir fjárhag sjóðsins; í hana skulu rituð nöfn þeirra, er greitt hafa tillög og gjafir og upphæð sú, er hver hefir greitt. Skýrsla um þetta skal lesin upp á fundi og auglýst í Stjórnartíðindum Íslands.

7. gr.

Tillögum og gjöfum skal jafnan bæta við innstæðu sjóðsins á ári hverju og einnig vöxtum hans öllum, þangad til þeir eru orðnir 40 krónur. Innstæðu sjóðsins má aldrei skerða.

8. gr.

Ársfund skal halda fyrsta vetrardag ár hvert; skal þá skýra frá efnahag sjóðsins og skulu kennarar og lærisveinar þá greiða tillög sín.

9. gr.

Þegar ársvextir sjóðsins eru orðnir 40 kr., skulu umsjónarmenn taka vextina til útbýtingar ár hvert meðal lærisveina skólans. Sjö manna nefnd útbýtir styrkum meðal lærisveina þeirra, er þykja hjálparþurfa, og kennarar skólans álíta efnilega. Í nefnd þessari skulu vera skólastjóri, 2 kennarar og 4 lærisveinar, sem þá eru á skólanum og lærisveinar sjálfir kjósa til þess.

10. gr.

Verði skólinn fluttur frá Mōðrurvöllum og haldið áfram með líkri tilhögun annars staðar á landinu, skal sjóðnum haldið við með öllu því sama fyrirkomulagi og hjer er ákvedid. En verði skólinn algjörlega lagður niður, skulu alþingismenn ákveða, hvernig verja skuli vöxtum sjóðsins til æðri alþýðumenntunar á landinu.

Á sumardaginn fyrsta 1890.

Jón A. Hjaltalín. Halldór Briem. Stefán Stefánsson. Jón Sigvaldason. Magnús Jónsson. Sigurbur Björnsson. Kr. Blöndal. Jón Jónsson. Stefán Kristinsson. Stefán H. Eiríksson. Skapti Jóhannsson. Halldór Vilhjálmsson. Jón Sigurðarson. Sigfús Bjarnarson. Guðmundur Loptsson. Björn Sigurðsson. Davíð Jónsson. Gísli Gestsson. Sigfús Sigfússon. Kristján H. Benjamínsson. Tryggvi Konráðsson. Jóhann Sigurðarson. Ól. Bjarnarson. Arni Jónsson. Geirl. S. Arnason. Sigurpáll Sigurðarson.

NÁTTÚRUGRIPASAENID.

Á þessu skólaári hefir það fengið þessa muni:

I. PLÖNTUR.

Gefnar af Stefáni kennara Stefánssyni.

1. Holurt (<i>silene maritima</i>)	11. Fjandafæla (<i>gnaphalium norvegicum</i>)
2. Melarfi (<i>arenaria ciliata</i>)	12. Undaffíll (<i>hieracium floribundum</i>)
3. Perlublóm (<i>draba verna</i>)	13. Túnsúra (<i>rumex acetosa</i>)
4. Fjallasmári (<i>sibbaldia procumbens</i>)	14. Loðvíðir (<i>salix lanata</i>)
5. Dýarós (<i>epilobium alsinefolium</i>)	15. Smjörlauf (<i>s. herbacea</i>)
6. Augnfró (<i>euphrasia officinalis</i>)	16. Fjalldrapi (<i>betula nana</i>)
7. Blóðberg (<i>thymus serpyllum</i>)	17. Skógbjörk (<i>b. intermedia</i>)
8. Hvítmaðra (<i>galium silvestre</i>)	18. Hnappfífa (<i>eriphorum scheuchzeri</i>)
9. Krossmaðra (<i>g. boreale</i>)	19. Klófífa (<i>e. angustifolium</i>)
10. Vallhumall (<i>achillea millefolium</i>)	20. Móeski (<i>equisetum variegatum</i>)

II. DÝR.

Gefin af sama.

2 eðlur: *Anolis* og *Gongylus ocellatus*, og 3 eðluegg.

11 fiskategundir:

1. Loðna (<i>mallotus arcticus</i>)	6. <i>Malthea longirostris</i>
2. Sandsíl (<i>ammodytes</i>)	7. <i>Tetrodon</i>
3. Slímáll (<i>mixine</i>)	8. <i>Promacanthus paru</i>
4. Steinsuga (<i>petromyzon</i>)	9. <i>Holacanthus tricolor</i>
5. Hrognkelsi (<i>cyclopterus</i>)	10. <i>Gobius</i> ,
- allt í spiritus.

Gefið af sjera Bjarna Þorsteiussyni á Siglufirði
1 *Nereis*, í spiritus;

af realstudent Hallgrími Sigurðssyni

Langvía (uria troile)

¹ *Flörgoði* (podiceps cornutus)

Heylóa (charadrius pluvialis;

af skólapilti Kristjáni Blöndal

Rjúpa (lagopus alpinus) og beinagrind úr fálka (falco is-
landicus).

Fuglar þessir hafa verið búnir til geymslu (úttroðnir
og settir upp) á skólans kostnað.

Jón bóndi Antonsson hefir gefið safninu höfuðbein
(crania)

af: *Vöðusel* (phoca grönlandica)

— *Kampsel* (ph. barbata)

— *Landsel* (ph. vitulina);

kjálka af:

Hringanór (ph. annellata) og

Blöðrusel (cystophora cristata). —

Enn fremur hefir safninu gefizt allmikið af ísl.
bergtegundum.

FJÁRSTYRKUR SKÓLANS.

Samkvæmt stofnunarskrá Prentsmiðjúsjóðs Norður- og
Austur-amsins fá 2 námspiltar við Mōðruvallaskólann
styrk af sjóði þessum. Þetta ár var styrkurinn 27 kr.
handa hvorum, og fengu hann

Magnús Jónsson og

Geirlaugur S. Árnason.

1) Alm. nafn á Norðurlandi á þessari tegund. — St. St.

Enn fremur veitti Alþingi í fjárlögunum fyrir 1890 og 1891 lærisveinum á þessum skóla 500 kr. hvort árið, og komu 300 kr. af þeim til útbýtingar á þessu skólaári, og var þeim úthlutað þannig, að hver þessara lærisveina fékk 25 kr.

1. Sigurður Björnsson
2. Stefán Eiríksson
3. Jón Sigurðsson
4. Sigfús Bjarnarson
5. Guðmundur Loptsson
6. Björn Sigurðsson
7. Gísli Gestsson
8. Sigfús Sigfússon
9. Kristján Benjamínsson
10. Ólafur Björnsson
11. Jóhann Sigurðsson
12. Jóhann Árnason

BURTFARARPRÓF

var haldið hinn 8.—10. Maí og gengu fjórir lærisveinar Efri bekkjar undir prófið, en einn, Jón Jónsson frá Úlfsstöðum í Loðmundarfirði, fór heim á undan prófi. Davíð Guðmundsson prófastur og síra Jónas Jónasson voru prófdómsmenn.

Prófið var allt skriflegt og voru þessar spurningar lagðar fyrir lærisveinana til úrlausnar.

I. Í ÍSLENZKU.

1. Skýrið frá tillíkingu og tvöföldun samhljóðenda.
2. Skýrið frá afleiðslu og samsetningu orða.
3. Hvað táknar þolfall (accusativus)?
4. Hvað er gjörandi (subject) og umsögn (praedicat)?

5. Segið það, sem þjer vitið um Sturlungu.
6. Hvernig mynduðust sögurnar?
7. Greinið nákvæmlega þessa málsgrein: En þeir fóru síðan aptr til Þeódóru ok sögðu henni Sisinnium vera bæði blindan ok daufan.
8. Skrifid stutta ritgjörð um orðtak þetta: Biðendr eigu byr, en bráðir andróða.

II. Í DÖNSKU.

1. Snúið á Íslenzku: Luft er ligesaa nödvendig for Mennesket som Spise og Drikke. Den skulle vi jo stadig indaande og derved vedligeholde Blodets Friskhed og regelrette Omløb. At Luften er frisk og ren er os altsaa lige uundværligt som at Föden er sund og nærende. Saadan Luft opmuntrer Sindet, styrker til Arbeide, kvæger Legemet og giver en rolig Sövn, hvori- mod den fordærvede gjør dorsk og gnaven, svækker Sanserne og avler mange Sygdomme. Enhver kan mærke det trykkende ved at være længere Tid sammen með mange i et Værelse, hvor Vinduer og Döre ere lukkede. Men hvor skadeligt maa det da ikke være altid at leve i en saadan Luft.
2. Snúið á Dönsku: Í þjóðsögum austurlanda (öster- landske Folkesagn) er sagt frá því, að, meðan Adam var í Paradís, sýndu allar skepnur honum hlýðni og fylgdu honum hvert sem hann vildi, en þegar hann var rekinn út úr Paradís, yfirgáfu skepurnar hann einnig. Hann sat einmana hryggur í huga og hélt höndum fyrir andlit sér. Þá heyrði hann, að hlaupið var skammt frá honum og mjúk tunga sleikti hann í framan. Hann leit þá upp, og þá stóð hjá honum hundur og horfði hann á húsbónda sinn með lotningu og meðaumkvunarfullum augum.

III. Í ENSKU.

1. Hvernig er tvíhljóðinn *ea* borinn fram?
2. Hvað er athugavert við spyrjandi og neitandi setningar í Ensku?
3. Skrifðu upp: It was a bright sunny day when we were upon the island, but we saw no nests of eider-ducks. The time was past. The custom is to rob the nest of the eggs all but one, that is, they take about five, and the down. When the duck returns, she, and I suppose her mate also pluck more down off themselves and make a new nest, and when another set of eggs is laid, these, with the down, are taken also, but it must not be tried a third time, else the birds leave it.
4. Snúið á Íslenzku: The day after we arrived here, I was amusing myself in one of the beautiful gardens which surround us. I have now been long in these southern lands, but I believe the dreams which every night carry me back to my northern home are the cause of my finding everything about me here so strange and astonishing still. At all events, when I wake each morning I wonder anew, as if I had just arrived. I was then wandering among the trees as one bewildered. Suddenly I heard a cry near me, and a young lady, dressed in white, flew into my arms and fainted away, while her companions separated in every direction. A soldier always has his senses about him, and I soon perceived a furious bull pursuing the beautiful damsel.
5. Snúið á Ensku: Árið 1649 sat herra Roullard, sem var einhver hinn beztu og duglegasti gullsmiður í Parísarborg, eitt kveld í búð sinni og var að lesa

bréf. Nálægt honum sat Jóhanna, fríð stúlka, svört á hár og 18 vetra gömul. Hún horfði ýmist á glerhurðina, sem var fyrir búðinni, eða á sauma sína. Loksins braut herra Roullard bréfið saman, og með bros á vörunum, sem lýsti ánægju hans með sjálfan sig, sagði hann við systurdóttur sína.

6. Skrifðu bréf á Ensku til kunningja yðar.

IV. Í SÖGU.

1. Verzlunarsaga Íslands.
2. Guðmundur góði.
3. Segið frá ástandi Íslands á dögum Gissurar biskups Ísleifssonar.
4. Hve mörg voru púnversku stríðin, hve lengi stóðu þau yfir, og hvernig enduðu þau?
5. Hve lengi er talið að miðaldirnar standi, og við hvað er miðuð byrjun þeirra og endalok?
6. Segið hið helzta um Gústaf Adolf.
7. Orsakir til stjórnarbyltingarinnar miklu á Frakklandi.

V. Í LANDAFRÆÐI.

1. Lýsið landslagi milli Hrútafjarðar og Vaðlaheiðar, nefnið helztu byggðarlög á því svæði og ár, sem um það falla.
2. Hvað er það einkum í náttúruferi Európu, sem stutt hefir að þjóðmenningarframförum Európumanna, og hvaða náttúruskilyrði hafa aptur á móti hamlað allri þjóðmenningu hjá Australíumönnum?
3. Að hverju leyti er loptslagið ólíkt á ströndum austan og vestan fram með norðurhluta Atlantshafsins, og hverjar eru orsakir mismunarins?

4. Landslag á Rússlandi.
5. Hvar er Sviss? Nefnið lönd þau, er að því liggja öllu megin.
6. Ár í Suður-Ameríku og landslag fram með þeim.

VI. Í NÁTTÚRUFRAEÐI.

1. Hvað er það einkum í byggingu fuglanna, er gjörir þá léttu til flugs?
2. Hver er munurinn á blóðrásinni í fiski og manni?
3. Hvað veldur hinni illræmdu sullaveiki hér á landi, og hver ráð eru til að varna henni?
4. Hvað er forðarót? Nefnið dæmi.
5. Hverjar eru hinar miðleitnu blómskipanir, og hvað er einkum einkennilegt við hverja þeirra?
6. Lýsið nákvæmlega þessu blómi og skýrið frá ætlunarverki hinna einstöku hluta þess.
7. Að hverju leyti var útlit náttúrunnar á kolatímabilinu ólíkt því, sem nú er, og hvernig mynduðust kolin?
8. Hvernig hefir móbergið myndast?

VII. STÆRÐAFAEÐI.

1. Skiptið 320 kr. milli þriggja manna þannig, að A fái ferfalt meira en B, og C jafnmikið og A og B til samans.
2. Í skóla einum voru 3 bekkir; $\frac{2}{5}$ af öllum piltum voru í 1. bekk; $\frac{3}{4}$ af hinum í 2. bekk; þeir, sem þá voru eptir, voru í 3. bekk, og voru þeir tólf að tölu. Hve margir voru alls í skólanum?
3. Maður vildi láta hlaða garð á 24 dögum, og lét hann 15 menn vinna að því starfi 9 stundir á dag; en eptir 16 daga sér hann, að einungis $\frac{3}{5}$ af garðinum

eru búnir. Hann lætur þá 3 menn í viðbót fara í vinnuna. Hve lengi þurfa þá allir að vinna á dag til þess að hafa verkið af á rjettum tíma?

4. Maður keypti hest á uppboði og borgaði 4% í gjaldheimtulaun; síðan seldi hann hestinn með 20% ábata, og fèkk þá fyrir hann 149,76 kr. Hve mikið bauð hann í hestinn á uppboðinu?
5. Kaupmaður hefir tvenns konar kaffi; önnur tegundin kostaði 69 a. og hin 1,05 kr. Nú vill hann blanda báðum tegundunum saman, svo verðið verði 90 a. Hve mikið á hann þá að taka af hvoru í 48 pd.?
6. Í rétthyrndum príhyrning eru katheturnar 12 fet og 16 fet. Hve stór er hypotenusan, og hve stór er hæðin dregin frá rétta horninu?
7. Í ellipsu er stóri ásinn 24 faðmar og litli ásinn helmingi minni. Brennigeislarnir eru dregnir til toppa litla ássins. Hvaða flatarmynd takmarkast af brennigeislunum, hve stór er hún, og hve stór er radius í sirkli, sem er innritaður í hana?
8. Radius kúlu er 6 þuml. Hve stórt er yfirborð hennar og rúmmál?
9. Hvað er kúbikrót af 262144?
10. Lýsið pýramida og pýramidastúf, og skýrið frá mælingu þeirra.

VIII. Í SÖNGFRÆÐI.

1. Hvað skilst við »afleiddar takttegundir«, og hvernig eru þær framleiddar?
2. Hvað kallast tónbil og af hverju fá þau mismunandi nöfn?
3. Hvenær kallast tónbilin *stór*, *stækkuð*, *lítill* og *minnkunð*?
4. Hver er munurinn á innskotsforteiknum og eiginlegum forteiknum?

5. Lýsið molltónstigum.
6. Hvaða reglur eru fyrir fjölgun hinna eiginlegu forteikna á dúrum og mollum?
7. Sýnið sönghæfan Fis-moll með uppdrætti.

Eptirfylgjandi tafla sýnir einkunnir þær, er lærisveinar fengu í burtfararprófinu.

Möðruvöllum í Hörgárdal, 14. Maí 1890.

Jón A. Hjaltalín.

Einkunnir við Burtfararpróf 1890.

Nöfn	Ís- lenzka	Danska	Enska	Saga	Landafræði	Náttúru- fræði	Stærða- fræði	Söng- fræði	Aðalein- kunn
1. Magnús Jónsson	vel +	dável—	dável—	ágætlega—	ágætlega	dável +	dável	dável—	1. 55
2. Jón Sigvaldason	vel +	vel	vel +	dável	dável +	ágætlega	dável +	dável	1. 52
3. Sigurður Björnsson	vel	laklega	laklega +	ágætlega	dável +	dável +	dável	dável—	2. 44
4. Kristján J. Blöndal	vel—	vel +	laklega +	dável—	dável	ágætlega—	dável—	vel	2. 44

SKÓLAREGLUR

FYRIR

MÖÐRUVALLASKÓLA.

1. gr.

Bjöllu skal bringja á morgnana kl. 7,³⁰. Skulu þá lærisveinar klæðast; skulu þeir allir þvegnir, kembdir og klæddir kl. 8. Níunda stundin, nema hinar síðustu 10 mínútur, er ætluð til morgunverðar. Kl. 8,⁵⁰ eiga allir lærisveinarnir að vera komnir inn í fyrsta bekk. Þá verða bænir haldnar. Að því búnu byrja kennslustundir samkvæmt lestrartöflum til kl. 2. En síðustu 10 mínútur af hverri stund hafa piltar til útgöngu. Stundirnar frá 2-4 eru ætlaðar til dagverðar. Kl. 4-5 eru einnig kennslustundir annan hvern dag. Kl. 4-7 eða 5-7 er undirbúningstími. Kl. 7-8 er kveldverðartími; þá er aptur undirbúningstími til kl. 10. Þá eru bænir haldnar. Allir lærisveinar eiga að vera háttaðir og ljós slökkt í svefnloftunum kl. 11.

2. gr.

Enginn lærisveinn má reykja nokkursstaðar í skólahúsinu né spýta tóbakslög. Eigi mega lærisveinar glíma eða hafa ryskingar eða kastast á í svefnloftunum eða bekkjunum. En glímur og leiki mega þeir hafa í leikfímishúsinu.

3. gr.

Ef einhver brýtur eða skemmir þá muni, sem skólinn á, verður hann að fá hlutinn settan í samt lag eða fá annan nýan á sinn kostnað.

4. gr.

Lærisveinar velja sjer sjálfir umsjónarmenn í bekkjunum og svefnloftunum.

Möðruvöllum í Hörgárdal, 1. Október 1889.

Jón A. Hjaltalín.
